HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסרבין. מפליגין: **מפני' בשאין מסרבין בו.** הלכך שאוכל דקא אכילנא הוא: **רב אשי אמר תני.** בברייתא שבועה שאי אוכל לך: **דאיפקל.** נכשל ונא נתכוין לומר שאי: **איסר שבועה.** מפרש לקמיה: **איסור איסר.** איסרתו של איסר מה הוא: **אם אתה אומר כו'.** מאי קאמרת והא אמרת איסר לשון שבועה הוא והדר תני אם אתה אומר: **ה"ק מבטא שבועה.** האומר מבטא ככר זו עלי כאומר שבועה שלא אוכלנו ואם אכלנו ה"ז בעולה ויורד: **איסר מיתפים בשבועה.** איסר עלי ככר זו הרי הוא כמי שנשבע על הככר וחזר ואמר על ככר אחר ה"ז כזה שהתפיס את השני בראשון: **איסור איסר.** ומהו איסורו של איסר זה: **אם אתה אומר כו'.** אם תמלי לומר שהתפיס בשבועה כמוניא שבועה מפיו דמי ואם אכלו חייב קרבן אף זה האומר איסר ככר זה עלי חייב קרבן אם אכלו שהאיסר לשון התפסת שבועה הוא: **ואם נאו.** שהתפיס בשבועה אינו כנשבע לענין קרבן ומלקות אף האיסר אין בו לא קרבן ולא מלקות: **או אסרה אסר בשבועה.** משמע שאסרתו ותפסתו בדבר שנשבעה עליו כגון: **או מבטא שפתיה אשר אסרה וגו'.** ולא כתיב בשבועה במה אסרה את נפשה בלשון מבטא: **רבא אמר.** לא איסתפיק ליה לתנא למימר בהא אם אתה אומר דפשיטא ליה דמיתפיס בשבועה לא כמוניא שבועה מפיו הוא: **והכי קאמר מבטא שבועה איסר נמי.** לשון שבועה הוא: **איסר זה הטילו הכתוב כו'.** היינו פירוש דאיסור איסר אם אתה אומר והכי קאמר איסור של איסר שאמרתי לך שהוא שבועה לא כל הלשונות שוות בו שהרי הטילו הכתוב בין נדר לשבועה אם אמירתו בלשון שבועה כגון איסר שלא אוכל ככר זה כן לשון הנשבעין אומרים שלא אוכל אף האיסר שהוניאו בלשון זה שבועה הוא וחייב קרבן ואם לאו אלא הוניאו בלשון נדר שאמר איסר ככר זו עלי שהוא לשון הנודרים קונם זה עלי אף זה נדר ופטור מקרבן: **ריוסף שמא בו אביו.** כאשר אסרתי עלי בשר ביום שמת בו אבא לעולם: **והוא שנדור ובא מאותו היום.** שקיבל עליו בכר נדר שלא יאכל בשר ביום שמת בו אביו לעולם וכן יום שנהרג בו גדליה. וקשקלא דעתא דהיינו מתפיס בנדר וקתני איזהו איסר האמור בתורה שהוא בלא יחל דברו [3] האומר הרי עלי כו' אלמא המתפיס בנדר הרי הוא בלא יחל כנדר עצמו ומדמתפיס בנדר נדר מתפיס בשבועה שבועה: תרץ

מסרבין בו לאכול מתניתין בשאין מסרבין בו לאכול [6]ברייתא במסרבין בו לאכול וקאמר לא אכילנא ולא אכילנא דכי קא משתבע הכי קאמר שבועה שלא אוכל רב אשי אמר [א]תני שבועה שאי אוכל לך אי הכי מאי למימרא מהו דתימא לישניה דאיתקילא ליה קמ"ל: ת"ר מבטא שבועה איסר שבועה איסור איסר אם אתה אומר איסר שבועה חייב ואם לאו פטור אם אתה אומר איסר שבועה והא אמרת איסר שבועה הוא אמר אביי ה"ק מבטא שבועה איסר מיתפים בשבועה איסור איסר אם אתה אומר מיתפים בשבועה כמוניא שבועה מפיו דמי חייב ואם לאו פטור וממאי דמבטא שבועה דכתיב [1]או נפש כי תשבע לבטא בשפתים איסר נמי דכתיב [2]כל נדר וכל שבועת איסר אלא ממאי דאיסר מיתפס בשבועה הוא דכתיב [3]או אסרה אסר על נפשה בשבועה מבטא נמי הכתיב [1]לכל אשר יבטא האדם בשבועה אלא אמר אביי מבטא שבועה מהכא [4]ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה או מבטא שפתיה אשר אסרה על נפשה ואילו שבועה לא קאמר במאי אסרה עצמה במבטא רבא אמר לעולם אימא לך [5]מיתפים בשבועה לאו כמוניא שבועה מפיו דמי והכי קאמר [3]מבטא שבועה איסר נמי שבועה אסריה דאיסר הטילו הכתוב בין נדר לשבועה [7]הוציאו בלשון נדר נדר בלשון שבועה שבועה היכן הטילו [3]ואם בית אישה נדרה או אסרה אסר על נפשה בשבועה וגו' ואזדו לטעמייהו דאיתמר מתפיס בשבועה אביי אמר כמוניא שבועה מפיו דמי ורבא אמר לאו כמוניא שבועה מפיו דמי מיתיבי [3]איזה איסר האמור בתורה [8]האומר הרי עלי שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין כיום שמת בו אביו כיום שמת בו פלוני כיום שנהרג בו גדליה בן אחיקם כיום שראה ירושלים בחורבנה אסור ואמר שמואל [9]והוא שנדור ובא מאותו היום בשלמא לאביי מדמתפיס בנדר נדר מתפיס בשבועה שבועה אלא

שאי אוכל לך פשיטא. לא פריך פשיטא אלא מאוכל לך דקתני דהא אשאלא אוכל לך דקתני ליה פשיטא: **לישנא איתקל ליה.** וליכא למיפרך כיון דאשמעינן שאי אוכל אמאי איצטריך למיתני בריש אלא אוכל לך דזו ואף זו קתני וא"ת נשיילינה מה היה בדעתו ויש לומר כגון שאמר שבדעתו כל מה שיהיה משמעות לשונו אי נמי כגון שאכל מה היה בדעתו ובנדרים (דף טז.) מפרש אמאי רב אשי לא אמר כאביי: **איסר מיתפים בשבועה.** פי' בקונטרס דאם אמר איסר עלי ככר זה הוי כמי שנשבע על הככר וחזר ואמר על ככר אחר הרי זה כזה שהתפיס את השני בראשון וקשה דלקמן קתני בברייתא איזהו איסר האמור בתורה הרי עלי כו' ואילו איסר ככר זה עלי לא קתני ומה שפי' נמי איסור איסר כלומר איסור איסור של איסר זה מה דינו אם אתה אומר מתפיס בשבועה כו' שתוכל להוכיח מקרא בשום מקום שהוא כמוניא שבועה מפיו וחייב קרבן אף איסור זה כו' קשה דמשמע דתנא בא לאשמעינן דין איסר ואינו משמיענו כלום שהרי מסתפק במתפיס שבועה עצמו ועוד דאין דרך משנה וברייתא שיסתפק התנא אם חייב או פטור ועוד מאי ואזדא לטעמייה דקאמר לקמן דהכא מסתפקא ליה לאביי ולקמן פשיטא ליה דכמוניא שבועה מפיו דמי ועוד דבכל הספרים גרסי' בסמוך כמוניא שבועה מפיו וחייב בוי"ו ולפ"ה ה"ל למינקט חייב בלא וי"ו ומפ' רבינו תם דמבטא הכתוב בפרשה הוא לשון שבועה שנשבע בלשון מבטא כדפירש נמי בקונטרס אבל איסר הכתוב בפרשה אינו שבועה שיאסר עצמו בלשון איסר אלא במתפיס בשבועה הכתוב מדבר שנשבע על הככר וחזר ואמר על ככר אחר הרי עלי שלא אוכל ככר זה כזה והיינו איסר דקרא וה"נ מפרש לה בברייתא לאביי ואיסור של איסר זה אם אתה אומר מתפיס בשבועה כלומר שהתפיסו בככר שנשבע עליו הוי כמוניא שבועה מפיו וחייב ואם לאו שלא התפיסו באחר אלא אמר איסר ככר זה עלי אין זה לשון שבועה ופטור א"נ ה"פ אם אתה אומר מתפיס בשבועה פי' שהתפיסו בלשון שבועה שהזכיר לשון אכילה ואמר הרי עלי שלא אוכל זה כזה ואם לאו שלא הזכיר לשון אכילה אלא אמר הרי עלי זה כזה פטור ועי"ל איסור איסר היינו איסור שליש שהתפיס ככר שליש בשני ואם אתה אומר מתפיס בשבועה דהיינו השני כמוניא שבועה מפיו דמי דהוי לגמרי כראשון אף לענין להתפיס בו חייב גם בשליש ואם לאו פטור מיהו הא פשיטא ליה שדינו כראשון להתחייב קרבן בשני ורבא פליג עליה ופטור אף בשני אבל תימה דאכתי מספקא ליה לתנא בשליש והא דגרסינן נמי וחייב בוי"ו לא אתי שפיר: **ואילו** שבועה **לא** קאמר. דאי הוה כתיב שבועה הוה מפרש שאותה מבטא אסרה על נפשה בלשון שבועה אבל השתא על כרחך אית לן לפרש במה אסרה על נפשה בלשון מבטא וא"ת והא נמי כתיב (במדבר ל) ואסרה אסר בבית אביה בנעוריה וי"ל כיון דלא כתיב או יש לומר דאנדר דכתיב בריש אלא דקרא קאי: **שלא** אוכל בשר. לא חש התנא לדקדק בלשונו דבלשון זה אינו חל דשלא אוכל הוי דבר שאין בו ממש שאינו אוסר על עצמו כלום כמו קונם שאיני יכן דלא אמר כלום אם לא אמר קונם עיני בשינה כדאמרינן בפרק ג' דנדרים (דף טו.) וה"נ גריך שיאמר קונם אכילת בשר עלי ומיהו שמא יש לחלק דדוקא גבי שינה לא אמר כלום משום דשינה עצמה אין בה ממש: **מדמתפים** בנדר נדר כו'. ואם תאמר שמואל אמאי מפרש איסר במתפיס בנדר והא איסר דקרא קאמר אביי דהיינו מתפיס בשבועה ויש לומר דמתפיס בנדר ילפינן ממתפיס בשבועה ויתחא ליה לשמואל לאוקמא בריתא בנדרים ברגילות הוא שבני אדם נודרין מלאכול בשר ומלשתות יין ביום שראו ירושלים בחורבנה ואין רגילות לאסור עצמם בשבועה:

אלא

ג) [עי' תוס' לעיל יט: ד"ה שבועות כו' ורמיהו], ד) נדרים יב. יד., ג) [במדבר ל],

רבינו חננאל

אכילנא משמע. ופריק אביי מתני' דנדרים במסרבין בו לוכל. ואמר שבועה שאוכל לך כלומר שבועה אם אוכל לך דמשמע לא אכילנא לך הוא. מתני' בשאין מסרבין בו דדייק' לישניה כמשמעיה. רב אשי אמר תני במתני' דקתני לה במסכת נדרים שאי אוכל דמשמע אינו אוכל. ואמרינן הא לא אצטריך ו) קמ"ל. אצטריך מהו דתימא לישניה אתקיל ליה ושאוכל הוא קמ"ל דוקא הוא שאי אוכל שאיני אוכל לך: ת"ר מבטא שבועה איסר איסר שבועה. אסר איסר כו'. תירצה אביי הכי מבטא שבועה. אסר מתפיס בשבועה. פי' כגון שנשבע שלא יאכל בשר זה. וחזר ואמר זה הפת עלי כזה הבשר. אסר איסר כגון שהתפיס עוד דגים על אותה הפת שהתפיסה בבשר. ואמר אם אתה אומר מתפיס בשבועה כמוציא שבועה מפיו דמי חייב. ואם לאו פטור. ואמר אביי מנא לן דמבטא שבועה היא שנאמר ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה או מבטא שפתיה. ואילו שבועה לא אדכר בה. כמה דכתיב או נפש כי תשבע לבטא בשפתים ש"מ במאי אסרה במבטא: רבא אמר לעולם מתפיס בשבועה לאו כמוציא שבועה מפיו הוא. והכי קתני מבטא שבועה. אסר שבועה. אסריה דאסר הטילו הכתוב בין נדר לשבועה דכתיב ואם בית אישה נדרה או אסרה אסר על נפשה בשבועה. הוציא זה האיסר מפיו בלשון נדר. הרי הוא נדר. בלשון שבועה הרי הוא שבועה. מתפיס בשבועה אביי אמר כמוציא שבועה מפיו הוא. רבא אמר לאו כמוציא שבועה מפיו הוא. ומותבינן עליה ופריק הכי

ו) נראה דל"ל לא איצטריך לאשמעינן ומשני לאיצטריך מהו דתימא וכו'.

ג א טוש"ע י"ד סי' רלז סעיף יב:

ד ב מיי' פ"ג מהל' שבועות הל' ח ופ"ג מהל' נדרים הלכה ו סמג לאוין רמז טוש"ע י"ד סי' רלט סעיף ט:

ה ג מיי' פ"ג מהל' שבועות הלכה ו סמג שם טוש"ע י"ד סי' רלז סעיף ד:

ו ד מיי' פ"ג מהל' שבועות הל' ז סמג לאוין רמז טוש"ע י"ד סי' רד סעיף ח:

ז ה ו מיי' פ"ג מהל' נדרים הל' [ד] ה סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רד סעיף ח:

תורה אור השלם

1. אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשְׁבַּע לְבַטֵּא בִשְׂפָתָיִם לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יְבַטֵּא הָאָדָם בִּשְׁבֻעָה וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדָע וְאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה:
ויקרא ה ד
2. כָּל נֶדֶר וְכָל שְׁבֻעַת אִסָּר לְעַנֹּת נָפֶשׁ אִישָׁה יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ:
במדבר ל יד
3. וְאִם בֵּית אִישָׁה נָדָרָה אוֹ אָסְרָה אִסָּר עַל נַפְשָׁהּ בִּשְׁבֻעָה: במדבר ל יא
4. וְאִם הָיוֹ תִהְיֶה לְאִישׁ וּנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ: במדבר ל ז

מוסף רש"י

איזה איסר האמור בתורה. דכתיב (במדבר ל) לכל שבועת איסר, ממשמע שיהא נודר בדבר שנאסר בכך (נדרים יב.).